

15-May, 2026-yil

**INGLIZ TILINI CHET TILI SIFATIDA O‘RGANISHDA
MOTIVATSIYANING ROLI**

Qo‘qon universiteti Andijon filiali Iqtisodiyot yo‘nalishi talabasi

Alisherov Zikrillox Alisher o‘g‘li

Ilmiy rahbar: Qo‘qon Universiteti Andijon filiali o‘qituvchisi

Jaloldinov Islomiddin Shamsiddin o‘g‘li

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini chet tili sifatida o‘rganish jarayonida motivatsiyaning o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Til o‘rganishda o‘quvchilarning ichki va tashqi motivatsiyasini shakllantirish omillari, ularning ta‘lim samaradorligiga ta‘siri hamda motivatsiyani oshirishga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik yondashuvlar yoritilgan. Shuningdek, o‘qituvchining motivatsion muhit yaratishdagi roli, interaktiv metodlardan foydalanish hamda innovatsion texnologiyalar orqali o‘quvchilarning chet tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari motivatsiya ingliz tilini muvaffaqiyatli o‘zlashtirishning asosiy omillaridan biri ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: ingliz tili, chet tili ta‘limi, motivatsiya, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, til o‘rganish, pedagogik yondashuv, interaktiv metodlar, ta‘lim samaradorligi, o‘quv motivatsiyasi, innovatsion texnologiyalar.

KIRISH

Ingliz tilini o‘rganish jarayoni talabning til bilish darajasi, o‘qitish metodikasi hamda ta‘lim muhiti kabi omillarga bevosita bog‘liq bo‘lib, bu jarayon turli shakllarda tashkil etilishi mumkin. Ta‘lim maktab yoki oliy ta‘lim muassasasidagi an‘anaviy darslar, mustaqil ravishda uy sharoitida o‘rganish yoki ushbu ikki yondashuvning uyg‘unlashgan ko‘rinishida olib boriladi. Aynan shu jarayonda o‘qitish metodlarining to‘g‘ri tanlanishi ingliz tilini chet tili sifatida samarali o‘zlashtirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda ayrim ta‘lim dasturlarida o‘quv materiallari ingliz tili bilan bir qatorda talabning ona tilida ham taqdim etiladi. Bu usul o‘quvchilarga murakkab grammatik qoidalar, yangi lug‘atlar hamda matn mazmunini osonroq tushunishga yordam beradi. Boshqa dasturlarda esa barcha materiallar faqat ingliz tilida beriladi, biroq o‘quvchilarning bilim darajasiga mos ravishda soddalashtirilgan tushuntirishlar, takrorlash mashqlari va moslashtirilgan matnlar orqali o‘rganish jarayoni yengillashtiriladi.

ASOSIY QISM

Til o‘rganishda tushunishga asoslangan takrorlash, kontekstual izohlash va muntazam mashqlar muhim o‘rin tutadi. Biroq tilni chuqur egallash uchun faqat nazariy bilimning o‘zi yetarli emas. Tilni tabiiy muhitda qo‘llash, ya‘ni madaniy immersiya, real kommunikativ vaziyatlarda ishtirok etish ham muhim omillardan biridir. Chunki til faqat grammatik qoidalar yig‘indisi emas, balki u muayyan xalqning madaniyati, dunyoqarashi va ijtimoiy munosabatlari bilan chambarchas bog‘liqdir.

15-May, 2026-yil

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, til o‘rganish jarayonida o‘quvchilar ko‘pincha o‘z ona tili va ingliz tilini aralashtirib qo‘llaydilar. Ushbu hodisa lingvistikada “kodni almashtirish” deb ataladi. Ilmiy qarashlarga ko‘ra, bu holat til o‘rganishga salbiy ta‘sir ko‘rsatmaydi, aksincha murakkab fikrlarni ifodalashda kommunikativ vosita sifatida xizmat qilishi mumkin.

Ingliz tilining global miqyosda keng tarqalganligi uning turli variantlarini shakllantirgan. Ayniqsa, Amerika va Britaniya ingliz tili talaffuz, leksik birliklar va ayrim grammatik konstruksiyalar jihatidan farqlanadi. Bu esa ingliz tilini o‘rganuvchilar uchun turli uslub va talaffuz shakllarini o‘zlashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

So‘nggi tadqiqotlar ingliz tilini o‘qitish samaradorligi faqat tilga ko‘p duch kelish bilangina emas, balki o‘qitishning qanday tashkil etilgani bilan ham bog‘liq ekanligini ko‘rsatmoqda. Samarali ta‘lim uchun kommunikativ mashg‘ulotlar bilan bir qatorda grammatik shakllarga e‘tibor qaratilgan muvozanatli yondashuv talab etiladi. O‘quvchilarning tinglash, o‘qish, gapirish va yozish ko‘nikmalarini uyg‘un rivojlantirish til o‘zlashtirish jarayonining asosiy shartlaridan biridir.

Bugungi kunda ingliz tilini o‘qitishda ikki asosiy model mavjud. Birinchisi, ingliz tilida so‘zlashuvchi mamlakatlarga ko‘chib o‘tish yoki tahsil olishni maqsad qilganlar uchun mo‘ljallangan dasturlar bo‘lsa, ikkinchisi ingliz tilidan xalqaro muloqot, biznes, ilm-fan yoki internet resurslaridan foydalanish maqsadida o‘rganuvchilar uchun ishlab chiqilgan dasturlardir. Ushbu ikki yo‘nalish o‘zining metodik yondashuvi va o‘quv mazmuni bilan bir-biridan farqlanadi.

Ingliz tilini o‘rganishda o‘quvchilarning ona tili ham muhim rol o‘ynaydi. Ona tilining ingliz tilidan qanchalik farq qilishi o‘rganish jarayonidagi qiyinchiliklar darajasiga ta‘sir ko‘rsatadi. Masalan, grammatik tuzilishi ingliz tiliga yaqin bo‘lgan tillarda so‘zlashuvchi o‘quvchilar tilni tezroq o‘zlashtirishi mumkin. Ona tilining ta‘siri natijasida sintaksis, talaffuz va lug‘at qo‘llashda xatolar yuzaga keladi. Bu hodisa “til interferensiyasi” deb ataladi.

Shunday qilib, ingliz tilini muvaffaqiyatli o‘rganish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar, kommunikativ mashqlar, madaniy muhit bilan integratsiya hamda individual xususiyatlarni hisobga olgan holda tashkil etilgan ta‘lim tizimi muhim ahamiyatga ega. To‘g‘ri tanlangan metodlar o‘quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish bilan birga, ularning erkin muloqot qilish va global maydonda faol ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

XULOSA

Ingliz tilini chet tili sifatida o‘rganish bugungi globallashuv davrida ta‘lim tizimining eng muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Tilni samarali o‘zlashtirish jarayoni o‘quvchining individual xususiyatlari, motivatsiyasi, til bilish darajasi, ta‘lim muhiti va qo‘llanilayotgan o‘qitish metodlariga bevosita bog‘liqdir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar ingliz tilini o‘qitishda an’anaviy metodlar bilan bir qatorda kommunikativ, interaktiv va texnologik usullardan keng foydalanishni taqozo etmoqda.

15-May, 2026-yil

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, tilni o‘rganishda kommunikativ faoliyat, grammatik bilimlar, tinglab tushunish, o‘qish, yozish va og‘zaki nutq ko‘nikmalarining uyg‘un rivojlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, o‘quvchilarning ona tili ta’siri, madaniy muhit va motivatsion omillar tilni o‘zlashtirish sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

Kodlarni almashtirish, moslashtirilgan o‘quv materiallari va madaniy integratsiya kabi yondashuvlar o‘quvchilarga tilni chuqurroq anglash imkonini beradi. Ayniqsa, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish, onlayn platformalar va interaktiv resurslar orqali til o‘rganish jarayonining samaradorligi yanada ortmoqda.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini chet tili sifatida muvaffaqiyatli o‘rgatish uchun o‘quvchilarning ehtiyojlari, til darajasi va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda innovatsion, kommunikativ va individual yondashuvlarga asoslangan ta’lim tizimini shakllantirish zarur. Bu esa o‘quvchilarning nafaqat til kompetensiyasini, balki xalqaro maydonda erkin muloqot qilish salohiyatini ham rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education, 2014.
2. Second Language Acquisition. Oxford University Press, 2015.
3. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
4. Understanding Second Language Acquisition. Routledge, 2013.
5. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Longman, 2015.
6. British Council. English Language Teaching Methodology Resources.
7. Cambridge Assessment English. Language Assessment Materials.
8. Jalolov J.J. Chet til o‘qitish metodikasi. Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
9. Bekmuratova U.B. Chet tillarni o‘qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2019.